

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра загальної та клінічної психології

СИЛАБУС

нормативного освітнього компонента

ЗАГАЛЬНА, ВІКОВА ТА СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

**підготовки
спеціальності
освітньо-професійної програми**

бакалаврів
231 Соціальна робота
Соціальна робота. Соціальна педагогіка.

ЛУЦЬК – 2023

Силабус освітнього компонента «Загальна, вікова та соціальна психологія» підготовки бакалаврів, галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальності 231 Соціальна робота, за освітньо-професійною програмою Соціальна робота. Соціальна педагогіка.

Розробник:

Зореслава Крижановська – доцент, кандидат психологічних наук

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

(доц. Чернета С.Ю.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри загальної та клінічної психології

протокол № 1 від 31.08.2023 р.

Завідувач кафедри:

доктор психологічних наук

Журавльова О.В.

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	23 Соціальна робота 231 Соціальна робота Соціальна робота. Соціальна педагогіка. Перший (бакалаврський) рівень	Нормативна
Кількість годин/кредитів 180/6		Рік навчання 1
		Семестр 1
		Лекції 40 год.
		Практичні (семінарські) 40 год. Лабораторні 0 год. Індивідуальні 0 год.
		Самостійна робота 88 год.
ІНДЗ: немає		Консультації 12 год.
Мова навчання	Форма контролю: <u>екзамен</u> українська	

II. Інформація про викладача.

ППП Крижановська Зореслава Юріївна

Науковий ступінь кандидат психологічних наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри загальної та клінічної психології

Контактна інформація Kruzhanovska.Zoreslava@vnu.edu.ua

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу.

Ефективна професійна реалізація сучасного фахівця із соціальної роботи різної спеціалізації неможлива без цілісної системи знань про людину, яка формується у вищій школі. Силабус ОК «Загальна, вікова та соціальна психологія» орієнтована на оволодіння здобувачами освіти соціальних спеціальностей знаннями про особливості функціонування психіки людини, її законів та механізмів у різні періоди життя та складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів.

2. Постреквізити :

Освоєння даного освітнього компонента є необхідним для вивчення ОК «Попередження конфліктів у соціумі», «Критичне мислення в соціальній сфері», «Соціальна педагогіка», «Соціокультурна анімація», «Соціально-педагогічна робота в закладах освіти», написання курсових робіт з соціальної педагогіки, з теорії та технологій соціальної роботи, кваліфікаційної роботи, виробничих практик.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Метою освітнього компонента є формування у здобувачів освіти базової системи наукових знань з загальної, вікової, соціальної психології.

Основне завдання освітнього компонента – сприяти психологічній підготовленості майбутніх соціальних працівників до професійної діяльності.

Після вивчення освітнього компонента «Загальна, вікова та соціальна психологія» здобувачі освіти повинні набути та отримати **знання**:

- ключових понять, теорій та закономірностей, що складають категоріальний апарат загальної, вікової та соціальної психології;
- системи психічних явищ живої істоти та їх характеристики;
- психологічних механізмів та закономірностей функціонування психіки людини;
- принципів використання психологічних знань для вирішення професійних проблем, які здатні виникати в практиці життя.

уміння:

- аргументувати власні погляди на актуальні проблеми загальної, вікової та соціальної психології;
- мати розуміння методів психологічного вивчення людини;
- використовувати психологічні знання під час реалізації професійних функцій;
- мати загальне розуміння про психологічні особливості психіки людини;
- визначати основні властивості особистості, психологічні механізми детермінації її поведінки, використовуючи необхідні методи дослідження;
- володіти базовими методами підтримки психічного здоров'я.

4. Результати навчання (компетентності)

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної і соціально-педагогічної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов)

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК 13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Фахові компетентності:

ФК 1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

ФК 2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних і соціально-педагогічних процесів.

ФК 4. Здатність до аналізу соціально-психологічних і соціально-педагогічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.

ФК 10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних і соціально-педагогічних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.

ФК 11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.

ФК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та

громад.

Результати навчання цього освітнього компоненту деталізують такі **програмні результати**:

ПРН 1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних завдань і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПРН 2. Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань; відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПРН 3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи і соціальної педагогіки, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПРН 5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН 10. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.

ПРН 11. Використовувати методи профілактики для запобігання можливих відхилень у психічному розвитку, порушень поведінки, міжособистісних стосунків, для розв'язання конфліктів, попередження соціальних ризиків, різних видів насильства та складних життєвих обставин.

ПРН 12. Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

ПРН 16. Застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.

ПРН 19. Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

Soft skills: вміння налагоджувати міжособистісні контакти; вміння працювати в команді; креативність; вміння прогнозувати, гнучкість, швидка адаптація до змін та ін.

5. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	Форма контролю ¹ / Бали
Змістовий модуль 1. Основи загальної психології						
Тема 1. Психологія як наука про людину. Визначення її предмету та завдань.	8	2	2	4	0	ДС/ ІРС/ РМГ/2
Тема 2. Особистість та чинники її розвитку. Поняття свідомості.	9	2	2	4	1	ДС/ ІРС/ РМГ/2
Тема 3. Пізнавальні психічні процеси (відчуття, сприймання, увага).	9	2	2	4	1	ДС/ ІРС/ РМГ/2
Тема 4. Пізнавальні психічні процеси (пам'ять, мислення, уява).	9	2	2	4	1	ДС/ ІРС/ РМГ/2
Тема 5. Емоційно-вольова сфера особистості.	9	2	2	4	1	ДС/ ІРС/ РМГ/2
Тема 6. Психічні властивості людини (темперамент, характер).	8	2	2	4	0	ДС/ ІРС/ РМГ/2
Підсумкова контрольна модульна робота						ПМК/20
Разом за модулем 1	52	12	12	24	4	32

Змістовий модуль 2. Основи вікової психології						
Тема 7. Вікова психологія як наука.	9	2	2	4	1	ДС/ ІРС/ РМГ/2
Тема 8. Психічний розвиток людини та його особливості.	9	2	2	4	1	ДС/ ІРС/ РМГ/2
Тема 9. Вікова періодизація психічного розвитку людини.	8	2	2	4	0	ДС/ ІРС/ РМГ/2
Тема 10. Психологія дитинства.	8	2	2	4	1	ДС/ ІРС/ РМГ/2
Тема 11. Психічний розвиток підлітків.	9	2	2	4	1	ДС/ ІРС/ РМГ/2
Тема 12. Психічний розвиток юнаків.	8	2	2	4	0	ДС/ ІРС/ РМГ/2
Тема 13. Психологія дорослості.				4		
Підсумкова контрольна модульна робота						ПМК/20
Разом за модулем 2	60	14	14	28	4	34
Змістовий модуль 3. Основи соціальної психології						
Тема 14. Соціальна психологія як наука.	11	2	2	6	1	ДС/ ІРС/ РМГ/2
Тема 15. Соціальна психологія особистості.	9	2	2	5	0	ДС/ ІРС/ РМГ/2
Тема 16. Соціально-психологічна характеристика спілкування.	10	2	2	5	1	ДС/ ІРС/ РМГ/2
Тема 17. Психологія між особових стосунків та між особової взаємодії.	10	2	2	5	1	ДС/ ІРС/ РМГ/2
Тема 18. Психологія впливу.	9	2	2	5	0	ДС/ ІРС/ РМГ/2
Тема 19. Група та між групові відносини.	10	2	2	5	1	ДС/ ІРС/ РМГ/2
Тема 20. Психологія великих груп.	9	2	2	5	0	ДС/ ІРС/ РМГ/2
Підсумкова контрольна модульна робота						ПМК/20
Разом за модулем 3	68	14	14	36	4	34
Види підсумкових робіт (за потреби)						Бал
Модульні контрольні роботи						60/Т
МКР 1						20
МКР 2						20
МКР 3						20
Всього годин/ Балів	180	40	40	88	12	100

Примітки: ^{1/} Методи та форми контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, РМГ – робота в малих групах, ПР – презентація, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, тощо.

6. Завдання для самостійного опрацювання

1. Основні етапи еволюції психіки людини.
2. Види та форми поведінки живих організмів.
3. Стадії психічного розвитку тварини.
4. Передумови розвитку свідомості людини.
5. Відмінність психіки людини від психіки тварин.
6. Ключові питання онтогенезу психіки людини.
7. Категорія діяльності в психології.
8. Макроструктура діяльності.
9. Ведучі форми діяльності людини (ігрова, навчальна, трудова). Здібності і діяльність.
10. Здібності і особистість.
11. Різновиди здібностей. Рівні розвитку здібностей: обдарованість, талант, геніальність.
12. Розвиток здібностей дитини в освітньому процесі.
13. Критерії психологічної готовності дитини до шкільного навчання.
14. Рівні розвитку великих груп.
15. Проблема класифікації типів темпераменту.
16. Структура особистості.
17. Структура великих груп.
18. Психологічна характеристика типів темпераменту.
19. Розвиток особистості.
20. Значення процесу соціалізації для розвитку особистості.
21. Врахування темпераменту дитини в навчально-виховній роботі педагога.
22. Основні психологічні процеси малих груп.
23. Соціометрична структура малої групи.
24. Характеристика лідерства.
25. Груповий тиск в малій групі.
26. Згуртованість в малій групі.
27. Типове та індивідуальне в характері.
28. Структура характеру людини.
29. Властивості психічного відображення.
30. Чинники формування особистості людини.
31. Історія розвитку психології.
32. Основні етапи розвитку вікової психології.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти

Вимоги викладача:

- обов'язкове відвідування навчальних занять; активність здобувача освіти під час практичних занять;

- своєчасне виконання завдань самостійної роботи;
- виконання модульних контрольних завдань;

- відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) на консультаціях;

Не допустимо:

- пропуск занять без поважних причин;
- запізнення на заняття;

- користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при необхідності виконання певних завдань, передбачених ОК);

- порушення дисципліни;
- списування та плагіат.

Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані інтегральну, загальні та фахові компетентності, вчасно і якісно виконати завдання.

Для усвідомленого й системного засвоєння курсу необхідною є систематична навчально-пізнавальна робота здобувача освіти в усіх видах і формах її організації: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота.

Контроль успішності здобувачів освіти здійснюється з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання.

Здобувачам освіти може бути зараховано результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті (професійні (фахові) курси/тренінги, громадянська освіта, он-лайн-освіта, стажування). Процес зарахування регулюється Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки.

Несвоєчасне виконання завдання.

Здобувач освіти, що з певних причин не відвідує лекції, зобов'язаний аргументувати свою відсутність і представити конспект пропущеного заняття. Якщо здобувач освіти відсутній на практичному занятті, то, залежно від виду діяльності, передбаченого силабусом, здобувач освіти проходить усне опитування на пропущену тематику або демонструє навички роботи, що їх передбачено відповідним видом діяльності. Повторне написання ПМК можливе лише за наявності офіційного документу, який підтверджує вагому причину відсутності здобувача освіти.

- За умови участі здобувача освіти у навчанні з елементами **дуальної освіти** передбачено можливість самостійного опрацювання здобувачами освіти матеріалів навчальних занять протягом одного дня на тиждень та зарахування їхніх результатів до загальної кількості балів поточного контролю.

Процедура оскарження результатів контрольних заходів.

- Здобувачі освіти мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що його буде розглянуто згідно із заздалегідь визначеними процедурами у ЗВО (див. Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ВНУ імені Лесі Українки, пункт 5 «врегулювання конфліктів у навчальному процесі»).

Оцінювання роботи здобувача вищої освіти.

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом на практичних заняттях під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог: своєчасність виконання навчальних завдань; повний обсяг їх виконання; якість виконання навчальних завдань; самостійність виконання; творчий підхід у виконанні завдань; ініціативність у навчальній діяльності.

Обов'язковими є:

поточний контроль – (40 балів).

ПМК проводиться у вигляді відкритих питань та становить **60 балів**. **Модульна контрольна робота** є складовою підсумкового контролю і здійснюється через проведення аудиторних письмових робіт під час проведення останнього практичного заняття в межах окремого залікового модуля.

Критерії оцінювання знань здобувачів при виконанні трьох контрольних робіт (оцінюється в діапазоні від 0 до 20 балів одна).

Критерії оцінювання під час аудиторних занять:

2 бали – оцінюється робота здобувача освіти, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, чинне законодавство, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки за умови особистого мультимедійного представлення завдання на практичному занятті.

1,5 бали – оцінюється робота здобувача освіти, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом за відповідною темою, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, в т.ч. самостійної роботи, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, чинне законодавство, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.

1 бал – оцінюється робота здобувача освіти, який відтворює значну частину навчального матеріалу за відповідною темою, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень та понять. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

0,5 бали – оцінюється робота здобувача освіти, який відтворює не значну частину навчального матеріалу за відповідною темою, частково висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень та понять. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.

0 балів – оцінюється робота здобувача освіти, який не володіє навчальним матеріалом за відповідною темою та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Академічна доброчесність: виконані завдання бакалаврами мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями з опорою на представлені зразки оформлення необхідних для психологічних досліджень документів. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Дотримання правил навчальної етики та академічної доброчесності:

- дотримання академічної доброчесності, згідно Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки, здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

- Основні види відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності (ч. 6 статті 42 Закону України «Про освіту») :

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);

- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

- відрахування з університету (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту);

- позбавлення академічної стипендії;

- позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.

За порушення академічної доброчесності (плагіат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з Університету.

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 5 балів). Перескладання відбувається із дозволу кафедри за наявності поважних причин.

V. Підсумковий контроль

На іспит виносяться основні питання, що потребують творчої відповіді та умінь синтезувати отримані знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних ситуацій, які можуть виникати в освітньому просторі.

Форма проведення іспиту – усний екзамен.

Перелік питань, що виносяться на екзамен

1. Предмет загальної психології.
2. Соціальна психологія як галузь психологічної науки.
3. Предмет вікової психології, основні завдання та категорії вікової психології.
4. Психіка та її властивості.
5. Співвідношення понять «розвиток», «дозрівання», «формування» «становлення».
6. Особистість як предмет вивчення соціальної психології.
7. Психічний розвиток людини та його особливості.
8. Основні закономірності розвитку.
9. Вікова періодизація психічного розвитку людини.
10. Психічний розвиток періоду дитинства.
11. Властивості відчуттів.
12. Соціалізація особистості.
13. Місце психології в системі наук.
14. Діяльність і спілкування як умови і засоби психічного розвитку.
15. Поняття про емоції в психології.
16. Соціальна ситуація розвитку, провідний вид діяльності та психічні новоутворення як критерії вікової періодизації.
17. Поняття про пам'ять в психології.
18. Спілкування та його функції.
19. Психічний розвиток в підлітковому віці.
20. Психічний розвиток в період юності.
21. Поняття про почуття в психології.
22. Поняття про характер людини.
23. Фаза новонародженого як особливий період немовлячого дитинства.
24. Психологія дорослості.
25. Мала група та її основні характеристики.
26. Характеристика між групових відносин у соціальній психології.
27. Властивості емоцій та почуттів людини.
28. Пізнавальні процеси людини.
29. Міжособистісна взаємодія: основні характеристики.
30. Особливості соціальної ситуації розвитку дитини в ранньому віці.
31. Характеристика основних методів психологічних досліджень.
32. Характеристика соціальної ситуації розвитку підлітка.
33. Інтимно-особистісне спілкування та його роль в особистісному розвитку підлітка.
34. Психологія великих груп.
35. Соціальна ситуація розвитку в юнацькому віці. Особливості навчально-професійної діяльності юнаків і дівчат.
36. Психологія натовпу.
37. Характеристика мислення в психології.
38. Дорослість як психологічний період.
39. Структура соціальної психології та її зв'язки з іншими науками.
40. Індивідуальні властивості мислення та їх психологічний аналіз.

41. Галузі психології та їх зв'язок з іншими науками.
42. Соціальні установки особистості.
43. Види мислення людини.
44. Здібності і діяльність.
45. Соціальна ситуація розвитку та провідна діяльність.
46. Види міжособистісного спілкування.
47. Нормативні кризи дорослості.
48. Поняття про сенситивний період в розвитку людини.
49. Старість як біосоціопсихологічне явище.
50. Поняття про темперамент.
51. Біологічне і соціальне в структурі особистості.
52. Особисті особливості в старості.
53. Типи вищої нервової діяльності та темперамент.
54. Психологічні явища у великих соціальних групах.
55. Структура, функції спілкування.
56. Спілкування як форма існування і виявлення людської сутності.
57. Значення групових та суспільних норм для розвитку особистості.
58. Значення мови для формування психічних процесів людини.
59. Провідна діяльність особистості та її характеристики.
60. Значення кризи в психічному розвитку людини.

VI. Шкала оцінювання

Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є іспит

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	необхідне перескладання

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Обов'язкова література:

1. Варій М. Й. Загальна психологія : підручник. Київ : Центр учб. літ., 2009. 1008 с.
2. Загальна психологія: [підручник для студ. вищ. навч. закладів] / [О. В. Скрипченко ін.] ; Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ : Каравела , 2011. 464 с.
3. Максименко С. Д. Загальна психологія: навч. посіб. 3-тє вид., переробл. та допов. Київ : ЦУЛ, 2018. 272 с.
4. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю.

Воляннюк, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Москаленко, О. І. Боковець, Б. В. Андрійцев ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 254 с.

5. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасека О. В. Вікова психологія. Навч. посіб. К.: Центр учбової літератури, 2012. 376 с.

Додаткова література:

6. Девисюк А. С. Психологія : навч.-метод. посіб. Луцьк : РВВВ ВНУ ім. Лесі Українки, 2010. 180 с.

7. Дуткевич Т. В. Загальна психологія. Теоретичний курс : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2018. 388 с.

8. Загальна психологія : навч. посіб. / [О. П. Сергєєнкова, О. А. Столярчук, О. П. Коханова, О. В. Пасека]. Київ : Центр учб. літ., 2012. 296 с.

9. Кириленко Т. С. Психологія: емоційна сфера особистості : навч. посіб. Київ: Лебідь, 2007. 256 с.

10. Копець Л. В. Психологія особистості: [навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл.] Київ : Видавн. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 460 с.

11. Психологія: підручник // за заг. ред. Т. Б. Партико Львів. нац. ун -т ім. І. Франка. Київ: Ін Юре, 2014. 665 с. 18.

12. Психологія: схеми, таблиці, коментарії: навчально-наочний посібник / [друге перероблене видання.] / О.М Пасько., О.М. Цільмак. [за загал. ред. Цільмак О.М.] Одеса: ОДУВС, 2015. 271 с.

13. Русинка І. І. Психологія : навч. посіб. Київ : Знання, 2007. 367 с.

14. Столярченко О. Б. Психологія особистості : навч. посіб. Київ : Центр учб. літ., 2012. 280 с.

15. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості : навч. посібник. 2-е вид. К. : Каравела, 2013. 372 с.

16. Цимбалюк І. М. Загальна психологія. Київ : ВД «Професіонал», 2004. 304 с.

Інтернет-ресурси

17. Бруннер Є. Ю. Увага, пов'язана з уявою та пам'яттю. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія: Психологічні науки.* Херсон, 2016. Вип. 6(1). С. 18-23. URL : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvkhp_2016_6\(1\)_5](http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvkhp_2016_6(1)_5).

18. Дубовий К. В. Дослідження феномена здібностей у вітчизняній науці. *Вісник Національної академії Державної прикордонної служби України : електрон. наук. фах. вид. / Нац. акад. Держ. прикордон. служби України ім. Богдана Хмельницького. Хмельницький, 2011. Вип. 3. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vnadps_2011_3_15.*

19. Дудар О. В. Методичне забезпечення вивчення міжособистісної перцепції особистості. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна.* Львів, 2012. Вип. 2(2). С. 304-313. URL : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_2012_2\(2\)_36](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_2012_2(2)_36).

20. Карпенко Н. А. Механізми міжособистісного сприймання. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна.* Львів, 2011. Вип. 2. С. 15-28. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_2011_2_4.

21. Кузнецов М. А. Аналіз основних видів пам'яті та їх ролі у регуляції діяльності людини. *Вісник Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. Психологія.* Харків, 2012. Вип. 44(2). С. 104-127. URL : [http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_psykhol_2012_44\(2\)_14](http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnpu_psykhol_2012_44(2)_14).

22. Крижановська З. Мотиваційний компонент самореалізації в спортивній діяльності. *Психологія: реальність і перспективи.* Вип. 12. Рівне, 2019. С. 135 – 139. URL :

https://prap.rv.ua/index.php/prap_rv/article/view/61

23. Крижановська З. Психологічні аспекти командної комунікації спортсменів-баскетболістів. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія "Психологія".* Вип. 12. Рівне, 2021. С. 96 – 102/ URL : <https://journals.oa.edu.ua/Psychology/article/view/3074>

24. Крижановська З. Ю., Росинюк А.Р Психологічні аспекти агресивної поведінки підлітка. *Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень: матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції аспірантів і студентів.* Луцьк, 2020. С.66 - 69

25. Крижановська З. Ю., Хвесик Ю.Ю. Особливості самоактуалізації жінок в професійній діяльності педагога. *Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень: Матеріали XIV Міжнародної науково-практичної конференції аспірантів і студентів.* Луцьк, 2020. С.338 - 340.

26. Омельченко І. І., Крижановська З. Ю. Гендерні особливості прояву лідерства в підлітковому віці. *Матеріали науково-теоретичної конференції присвяченої 150-тій річниці від дня народження Агатангела Кримського.* В.-Волинський, 2020. С. 78 – 80. URL : https://drive.google.com/file/d/1_f9bZKbqeHwqpDXvdKgmjw0MDMg_RMnR/view?fbclid=IwAR2k8KiNT2m7cNU2gkEwSxyt7g3eGZ81nU0gZ8Csuj1NDIGnvijm7nUg3sk

27. Кожевнікова Д. Г., Крижановська З. Ю. Психологічні особливості селфі-адикції в дітей підліткового віку. *Матеріали науково-теоретичної конференції присвяченої 150-тій річниці від дня народження Агатангела Кримського.* В.-Волинський, 2020. С. 80 - 82. URL : https://drive.google.com/file/d/1_f9bZKbqeHwqpDXvdKgmjw0MDMg_RMnR/view?fbclid=IwAR2k8KiNT2m7cNU2gkEwSxyt7g3eGZ81nU0gZ8Csuj1NDIGnvijm7nUg3sk

28. Крижановська З. Ю. Комунікативні вміння спортсменів-баскетболістів як необхідна умова ефективної командної взаємодії. *Матеріали науково-теоретичної конференції присвяченої 150-тій річниці від дня народження Агатангела Кримського.* В.-Волинський, 2020. С. 50 – 52. URL : https://drive.google.com/file/d/1_f9bZKbqeHwqpDXvdKgmjw0MDMg_RMnR/view?fbclid=IwAR2k8KiNT2m7cNU2gkEwSxyt7g3eGZ81nU0gZ8Csuj1NDIGnvijm7nUg3sk

29. Крижановська З. Самореалізація особистості в шлюбно-сімейних відносинах. *Наукові записки [Національного університету" Острозька академія"]. Серія: Психологія і педагогіка.* Вип. 18, 2011. С. 138 – 146. URL : https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=i2YYhjgAAAAJ&citation_for_view=i2YYhjgAAAAJ:UeHWp8X0CEIC

30. Крижановська З., Мірченко С. Мотиваційний компонент самореалізації в спортивній діяльності. *Психологія: реальність і перспективи.* Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. Рівне. Вип. 12, 2019. С. 127 – 131. URL : https://www.prap.rv.ua/index.php/prap_rv/article/view/61

31. Крижановська З. Емоційні особливості жінки в процесі реалізації материнської ролі. *Психологічні перспективи.* Луцьк. Вип. 23, 2014. С. 148 – 159.

32. Крижановська З., Сичак О. Самореалізація особистості після виходу на пенсію, як спосіб її само виповнення. *Психологія: реальність і перспективи.* Збірник наукових праць Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 7. Рівне, 2016. С. 106 – 109. URL : https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=i2YYhjgAAAAJ&citation_for_view=i2YYhjgAAAAJ:2osOgNQ5qMEC

33. Крижановська З., Мітлош А. Психологічні особливості сприймання професійного персонального іміджу жінки-викладача студентами вищого навчального закладу. *Актуальні проблеми психології.* Збірник наукових праць «Національна академія педагогічних наук

України, Інститут психології імені ГС Костюка». Київ. №12. Вип. 21, 2015. С.238 – 246. URL : https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=i2YYhjgAAAAJ&citation_for_view=i2YYhjgAAAAJ:u-x6o8ySG0sC

34. Крижановська З., Мітлош А. Психологічні аспекти командної комунікації спортсменів-баскетболістів. *Наукові записки* [Національного університету "Острозька академія"]. Серія: Психологія і педагогіка. Острог. Вип. 12, 2011. С. 96 – 100. URL : https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=i2YYhjgAAAAJ&citation_for_view=i2YYhjgAAAAJ:bEWYMUwI8FkC

35. Крижановська З. Ю. Психологія загальна : силабус (нормативної / вибіркової) навчальної дисципліни підготовки бакалаврів спеціальності 012 Дошкільна освіта, 013 Початкова освіта освітньо-професійної програми Дошкільна освіта, Початкова освіта / Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки, факультет психології та соціології, кафедра загальної і соціальної психології та соціології. Луцьк, 2020. 14 с. URL : <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/18588>

36. Психологія загальна : наук.-допом. бібліогр. покажч. / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Ф-т психології та соціології, Каф. заг. та соц. психології ; уклад. Л. П. Дейнека ; упоряд. З. Ю. Крижановська. Луцьк, 2018. URL : https://scholar.google.com/citations?view_op=view_citation&hl=ru&user=i2YYhjgAAAAJ&cstar=20&pagesize=80&citation_for_view=i2YYhjgAAAAJ:L8Ckcad2t8MC

37. Крижановська З. Ю. Психологія загальна : силабус навчальної дисципліни підготовки бакалавра спеціальності 012 Дошкільна освіта освітньо-професійної програми Дошкільна освіта / Волинський національний університет імені Лесі Українки, факультет психології, кафедра загальної та клінічної психології. Луцьк, 2021. 14 с. URL : <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/19723>

38. Крижановська З., Бабак К. Емоційна прив'язаність дитини до матері як предиктор її соціальної адаптації до шкільного життя. *Психологічні перспективи*. Луцьк, 2021. Вип. 38. С.138 – 150. URL : <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/20191>

39. Крижановська З., Бабак К. Роль типу прив'язаності в сприйманні романтичних взаємин чоловіків та жінок. *Психологічні перспективи*. Луцьк, 2022. Вип. 39. С. 230 – 240. URL : <https://psychopropects.vnu.edu.ua/index.php/psychopropects/article/view/806>

40. Крижановська З. Надійний тип прив'язаності як основа розвитку психічного здоров'я дитини. *Сучасні психологічні тенденції підтримки та відновлення психічного здоров'я особистості: теорія та практика*, тези доповідей II міжнарод. міждисциплінар. конференції. Харків, 2021. С. 52–54. URL : <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/19692>

41. Крижановська З. Психічне здоров'я людини як життєвонеобхідний ресурс: в науковому психологічному вимірі. *Актуальні проблеми розвитку природничих та гуманітарних наук*: збірник матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф. Луцьк, 2020. С. 553 – 555. URL : https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18473/1/18_Kryzhanovska%20Z.pdf

42. Кожевнікова Д., Крижановська З. Вплив типу прив'язаності на довіру до інших та самооцінку підлітка. *Сучасні психологічні тенденції підтримки та відновлення психічного здоров'я особистості: теорія та практика*, тези доповідей II міжнарод. міждисциплінар. Конференції. Харків, 2021. С. 42 – 44. URL : <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/19693/1/%D0%94.%20%D0%9A%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%B2%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf>

43. Кожевнікова Д., Крижановська З. Вивчення впливу травми прив'язаності на романтичні стосунки в психоаналітичному підході. *Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень*, матеріали XVII міжнародної науково-практичної конференції аспірантів і студентів. Луцьк, 2022. С. 885 – 888.

44. Кожевнікова Д., Крижановська З. Емоційна прив'язаність підлітків як чинник їх самоставлення. *Актуальні проблеми клінічної психології та нейропсихології*, тези доповідей I міжнарод. наук.-практ. конференції. Луцьк, 2022. С. 21 – 25. URL : https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20539/3/Conf_2022_1-21-25.pdf

45. Кожевнікова Д., Крижановська З. Вплив емоційної прив'язаності з матір'ю на соціалізацію дитини. *Актуальні проблеми розвитку природничих та гуманітарних наук*, збірник матеріалів V міжнар. наук.-практ. конфереції. Луцьк, 2021. С. 594 – 596.

46. Пилипчук О., Крижановська З. Вплив типу прив'язаності між матір'ю та дитиною на психічний розвиток останньої. *Сучасні психологічні тенденції підтримки та відновлення психічного здоров'я особистості: теорія та практика*, тези доповідей II міжнарод. міждисциплінар. Харків, 2021. С. 81 – 83. URL : <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/19694/1/%D0%9F%D0%B8%D0%BB%D0%B8%D0%BF%D1%87%D1%83%D0%BA%20%D0%9E%D0%BB%D1%8C%D0%B3%D0%B0%2C%20%D1%82%D0%B5%D0%B7%D0%B8.pdf>

47. Пилипчук О., Крижановська З. Психологічні характеристики психічного здоров'я студентів як ознаки їх ресурсності. *Актуальні проблеми розвитку природничих та гуманітарних наук: збірник матеріалів IV Міжнар. наук.-практ. конф. (15 грудня 2020 р.) / відп. ред. Зінченко М.О., Голуб Г.С.* Луцьк, 2020. С. 559 – 561. URL : <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/20383>

48. Філюк Б., Крижановська З. Умови якісної романтичної прив'язаності: психоаналітичний огляд. *Актуальні проблеми клінічної психології та нейропсихології*, тези доповідей I міжнарод. наук.-практ. конференції. Луцьк, 2022. С. 76 – 78. URL : https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20540/3/Conf_2022_1-76-78.pdf

49. Полюх М., Крижановська З. (Аналіз дитячо-материнської прив'язаності. *Актуальні проблеми розвитку природничих та гуманітарних наук*, збірник матеріалів V міжнар. наук.-практ. конференції. Луцьк, 2021. С. 604 – 605.

50. Пілецька О., Крижановська З. Психоаналітичні погляди на романтичні взаємини в контексті теорії прив'язаності. Особистість і суспільство: методологія та практика сучасної психології, матеріали XI міжнар. наук.-практ. конференції. Луцьк, 2022. С. 91 – 93. URL : <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/20385>

51. Чудак Б., Крижановська З. Психоаналітичний підхід щодо вивчення впливу типу прив'язаності до партнера на якість романтичних взаємин. *Особистість і суспільство: методологія та практика сучасної психології*, матеріали XI міжнар. наук.-практ. конференції. Луцьк, 2022. С. 93 – 95. URL : <https://evnuir.vnu.edu.ua/handle/123456789/20391>

52. Типи прив'язаності та їх корекція: метод рекомендації до проведення лабор. занять до вибіркової. Навч. дисц. / уклад. Зореслава Крижановська. Луцьк : [б. в.], 2022. 26 с. URL : https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/20380/3/metod_rec.pdf

53. Конфліктологічне консультування : навч. посіб. / укладач Зореслава Юріївна Крижановська. Луцьк : ВЕЖА-ДРУК, 2017. 112 с. URL : <https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/13944/1/%D0%9F%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%81.pdf>

54. Лазуренко О. О. Психологічний аналіз основних напрямків дослідження емоційної сфери. *Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка Національної АПН України. Проблеми загальної та педагогічної психології*. Київ, 2012. Т. 24, ч. 5. С. 83-93. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/pzpp_2012_24_5_12

55. Скрипник Н. І. Зв'язок мови й мислення як основа концептуального аналізу / *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова*. Серія 10, Проблеми граматики і лексикології української мови. Київ, 2011. Вип. 7. С. 416-

418. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_10_2011_7_94

56. Чик А. Пам'ять в контексті інтелектуального потенціалу людини. *Українознавчий альманах* / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2014. Вип. 17. С. 50-53. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ukralm_2014_17_15 (дата звернення: 28.09.2020).

57. Швалб Ю. М. Функції уяви у просторі життя особистості. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського. Серія: Психологічні науки.* 2013. Т. 2, вип. 10. С. 330-334. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdups_2013_2_10_66 (дата звернення: 28.09.2020).